

»...for at vise sine tjenere, hvad der skal ske i en hast« (Åbenb. 1,1)

Hvad ser du?

Hvad kæmper vi for – hvad er det vigtigste for os – hvad er det, vi vil fremfor alt? Hvad optager os mest? Hvad vælger vi, og ikke lade os hindre i at gøre den (Kol. 4,12)

Vi burde alle svare uden tøven: vi vil i enhver sag vælge, hvad der er Guds vilje, og ikke lade os hindre i at gøre den (Kol. 4,12)

*

Vor Herre Jesus sagde: »Jeg er kommet ned fra Himmelen, ikke for at gøre min vilje, men Hans vilje, som sendte mig« (Johs. 6,38). I *Getsemane* bad han under megen kamp: »Ske ikke min vilje, men Din!«

Det første, apostelen *Paulus* spurgte om, var dette: »Hvad vil Du, at jeg skal gøre« (Ap. G. 22,10).

Vi er ikke vore egne; vi er dyrt købte; vi er ikke blevet født på ny og har ikke modtaget Guds Ånd, for at vi skal gøre vor egen vilje.

*

De fleste kristne i vort land mangler ikke penge; adskillige har rigeligt. Da opstår spørgsmålet: »Formår vi at have overflod? Er vi indviet deri« (Fil. 4,12-13).

Den, der har overflod, forledes let til ikke at søge, hvad der er Herrens vilje i enhver sag. Man lægger sine planer, ganske som andre gør, thi man har jo midler nok.

Man er ikke indviet i den hemmelighed, at der ikke er nogen gevinst forbundet med at gøre sin egen vilje – det fører tvært imod til tab – måske ikke økonomiske tab, men indre, åndelige tab – evighedstab.

»Min mad er at gøre Hans vilje, som sendte mig, og fuldbyrde Hans gerning,« sagde vor Frelser (Johs. 4,34).

*

Vi mister vort salt, hvis vi sætter Guds vilje i enhver sag i skammekrogen. Vi mister kraften til at sige Ja Ja og Nej Nej og svækkes.

Omvendt får vi ny kraft, når vi vælger Guds vilje, og oplever, at den er vor »mad«, vor næring, vor styrke.

*

Jeg skriver ikke dette for at lægge et tungt åg på nogen, men for at vi skal få nåde til

at gøre fyldest og ikke miste vort salt.

Det blæser jo op til orkan over vort land, ja over den ganske verden.

Jeg læser for tiden profeten *Esajas* med henblik på at lade ham komme til orde på *Nyborg Strand* – og jeg, der er temmelig nøgtern både som menneske og som jurist, føler mig nu og da rystet. Hvad mener I om følgende: »Jamrer, thi HERRENS dag er nær, den kommer som vold fra Den Vældige. Derfor slappes hver hånd, hvert menneskehjerte smelter, de ræddes, gribes af veer og smerte, vander sig som fødende kvinde; de stirrer i angst på hverandre med blussende røde kinder. Se, HERRENS dag kommer, grum med harme og brændende vrede; jorden gør den til ørk og rydder dens synder bort. Thi himmelens stjerner og billeder udstråler ej deres lys, mørk rinder solen op, og månen skinner ikke. Jeg hjemsøger jorden for dens ondskab, de gudløse for deres brøde, gør ende på frækkes overmod, bøjer voldsmands hovmod. En mand gør jeg sjældnere end guld og et menneske end Ofirs guld. Derfor bæver himmelen, og jorden flytter sig skælvende ved Hærskærers HERRES harme på Hans brændende vredes dag« (Esaj. 13,6-13).

Mennesker skal sandelig dåne af rædsel over det, der kommer over jorderige, thi himmelens kræfter skal rystes (Luk. 21,26).

Esajas har mange andre, lige så rystende beskrivelser af det, vi går i møde – lad ikke velstand forlede nogen af os til at søge andet end Guds vilje i enhver sag!

*

Esajas siger gang på gang: »Men trods alt har Hans vrede ej lagt sig, og Hans hånd er fremdeles rakt ud« – han siger det så ofte, at det ganske åbenbart ligger ham på sinde, at det bliver hørt – og forstået (5,25; 9,12, 17 og 21 samt 10,4).

Guds vrede har ikke lagt sig, skønt den har ramt Israels folk og mange andre folk hårdt – den har ikke lagt sig, skønt det tyvende århundrede var et århundrede under Guds frygtelige harme – hundredvis af millioner menneskeliv blev lagt øde.

Har vi allerede glemt det? Indretter vi vort liv, som om alt sådant er passé!

Og Hans hånd er fremdeles rakt ud – dag efter dag, stund for stund er Guds hånd midt i Hans vrede rakt ud – d.v.s. *til frelse* – men som oftest imod et genstridigt folk, der vandrer en vej, som er ond, en vej efter egne tanker (Esaj. 65,2).

*

Vi kan ikke gøre Gud til en garant for vor sikkerhed, men vi kan få troens vished – troens overbevisning – en vished og overbevisning, der må fastholdes i tro og udholdenhed, også når alt det synlige står os imod. En vished og overbevisning, som aldrig må blive steril og gold, men som stadig må fornyes, så den er præget af den første kærlighed til Jesus.

D.v.s. *den første kærlighed*, der brændte efter at gøre Hans vilje – og det med glæde!

Den første kærlighed, der ikke søgte andet end at være Ham til behag!

Lad os ikke nøjes med at være »pæne« kristne – lad os derimod være brændende i ånden og ikke lunkne i vor iver (Rom. 12,11). Andet kan vi som Guds børn ikke være bekendt i en tid som vor, da alt går sin opløsning i møde.

*

Det var til sit eget folk, Gud fremdeles ud-rakte sin hånd til frelse, men i det store og hele forgæves – kun en rest lod sig frelse.

Bemærk i denne sammenhæng, at HERREN anser enhver vej efter folkets egne tanker som *ond* (Esaj. 65,2).

Han har ikke siden ændret sit syn herpå. Det bør vi som Hans udvalgte skrive os bag øret. »Eders veje er ej mine, lyder der fra HERREN (hører vi det?); nej., som Himmelen er højere end jorden, er mine veje højere end eders og mine tanker højere end eders« (Esaj. 55,8 og 9). Det er altså *ondt* i Guds øjne at lægge *sine egne planer* (små eller større) og gå *sine egne veje*!

Lad os derfor med det samme, altså i dag *aflægge al ondskab*, således som apostlene *Peter* og *Paulus* indtrængende formaner os til (1. Peter 2,1 og Efes. 4,31).

Sig til din velstand og overflod: »Du skal ikke få mig til at gøre andet, end hvad der er Gud velbehageligt – du skal ikke køln min iver – du skal ikke føre mig ad mine egne veje – Kristus er min Herre – jeg ejer ikke, hvad jeg ejer – jeg er kun forvalter – dette gælder fra nu af og er ikke til forhandling, ligesom det ikke bøjer sig for indvendinger og modsigelse, hverken fra mig selv eller fra mine omgivelser!«

*

Da jeg var færdig med de daglige Bibelnoter til Johannesevangeliet, modtog jeg et brev, der satte min iver i flamme og samtidigt ydmygede mig. Det var skrevet af vor tyske ven, fru dr. *Irene von Unruh*, der er nogle år ældre end jeg, men fyr og flamme for evangeliet. Hun berettede, at hun nu var færdig med at oversætte disse Bibelnoter til tysk, og at oversættelsen fyldte 3.250 maskinskrevne sider! Hun har lært sig dansk undervejs og konfererer engang om måneden med fru *Gisela Schürmann*, vor tolk på Nyborg Strand.

Hvilken iver for Guds ord, hvilken udholdenhed! Hun har tilmed praktiseret som læge i alle disse år og gør det delvist endnu trods sin høje alder! Hun ved ikke, om hendes oversættelse nogensinde bliver udgivet på tryk, men beder Gud om at lade den nå dem, den kan være til gavn – »vej har Du alle steder, Dig midler fattes ej!« – Herrens veje er også, hvad sådant angår, himmelhøjt over vore! Da jeg læste hendes brev, fik jeg et puf – og måske mærker du, min læser, noget tilsvarende.

*

Sig nu ikke, som man desværre ofte hører i en »kristen« sammenhæng: »Vi skal ikke alle være som Irene von Unruh!«

Vel skal vi ikke alle gøre det samme som fru Unruh, men vi skal alle være som hun – og kan være som hun, blot vi lader os tømme for vore egne tanker og planer og lader os fylde af Guds Ånd og nidkærlighed!

*

Den danske udgave af *Bibeloversigten* er udsolgt, men den tyske udgave, som *Irene von Unruh* også har tilvejebragt, kan fås.

De fleste af mine bøger er forlængst udsolgt. Hvis der er venner, der kan undvære deres eksemplarer, vil vi ligesom sidste år i *Randers* fremlægge dem på stævnet, så de kan overtages af dem, der hidtil forgæves har søgt at få fat i dem.

*

Den ældste, der indtil nu har meldt sig til stævnet på Nyborg Strand, er 96 år. Hun har al mulig grund til ikke at komme – bl.a. kunne hun jo sige: »Jeg har lyttet til Poul i over halvtreds år, hvad skal jeg komme for!« Andre, der er højt oppe i årene, kunne sige det samme, uden at nogen kunne sige dem imod.

Vi vil se mange gamle, der må støtte sig til deres stok eller til rollator – vi vil se andre i kørestol – og hvis vi har øjne at se med, vil vi se noget betagende, dragende og inspirerende hos alle disse – noget ud over det sædvanlige – jeg mener det sæd-

vanlige kristelige! De har overvundet alle hindringer for at være med.

Vi vil også møde nogle, der kommer langvejs fra. Også de har sat meget ind på at være med. Har vi lærenemme hjerter, kan vi også lære adskilligt af dem.

Alle aldersklasser er repræsenteret. Lad os ikke klumpe os sammen med dem, vi kender, men være helt åbne for, at Han, der hedder Underfuld-Rådgiver, er iblandt os for bl.a. at råde os til ikke at følge vore egne inclinationer i så henseende, men blive ledet til »nye bekendtskaber af evig betydning!«

*

Profeten *Esajas* overvælder os, hver gang vi lytter til ham. Hvad han sagde for 2.700 år siden er mere aktuelt end alle de nyheder, vi dagligt får serveret af massemedierne. Hans ord er åbenbaringsord med oplysende og nyskabende kraft. De er udtømmelige. De forgår aldrig. Hans ord er så stærkt, at det ikke alene beskriver historiens gang frem til »hin dag«, da Gud griber synligt ind og opretter sit rige, men også styrer den. Hans ord er nemlig HERRENS ord, der fremkalder, hvad det beskriver.

Han blev overhørt og forkastet af sin samtid, bortset fra en skare disciple (8,16). Det samme har været tilfældet lige siden – han forkastes den dag i dag, da vi er ganske nær »hin dag«.

Derfor hørte det med til hans profetiske kald at *bie* på HERREN (8,17) – et kald, det er meget svært at forblive tro imod.

Han opfordrer himlene og jorden til at lytte på ham, thi det er HERREN, der taler (1,2), men alligevel blev han afvist.

Ham vil vi lytte til på *Nyborg Strand*, og jeg anmoder alle deltagere om så vidt muligt at læse hele *Esajas*-bogen inden stævnet.

*

Historie var mit yndlingsfag i skolen og har altid interesseret mig. I min tid er der blevet fremført mange »forklaringer« på historiens forløb. Alle politisk interesserede og engagerede har søgt et ståsted for deres politiske arbejde, derunder en forklaring på historiens forløb, og meget filosofisk arbejde har samlet sig herom. Det ligger den menneskelige natur nær, helst at ville tro, at alt til sidst ender godt; derfor har *Hegels* forklaring, at alt det modsætningsfyldte (these contra anti-these) til sidst går op i en harmonisk enhed (synthese) aldrig sluppet sit tag i menneskesjælen.

Karl Marx vendte ganske vist op og ned på denne opfattelse, idet han hævde-

de, at det modsætningsfyldte aldrig forenede sig i en harmonisk enhed, fordi det ikke er menneskeånden, der driver udviklingen frem, men (for at sige det lidt groft) pengene – og de samler sig på færre og færre hænder med det uundgåelige resultat, at modsætningerne imellem rige og fattige med al den uretfærdighed og lidelse, den indeholder, kun kan ophæves igennem klassekampen og dens revolution. Denne opfattelse vandt aldrig de store arbejdende masser for sig, men kun nogle intellektuelle og nogle få arbejdere, men de anså sig selv for de store, brede massers fortrup og tog magten i *Rusland* i 1917. Hvordan det er gået, ved enhver.

Oswald Spenglers berømte bog *Untergang des Abendlandes* betragter historien som en cyklus, hvor de forskellige kulturkredse hver får sin storhedstid for derefter lidt efter lidt som enhver anden organisme at gå under. Han mente, at Vestens tid er ved at være forbi.

Den engelske historiker *Arnold Toynbee* rejser det spørgsmål, som ud fra et kristent standpunkt har stor betydning: Hvilken indflydelse har historiens forløb på menneskesjælens udvikling, altså på dens forhold til Gud. Han har læst profeterne og er også dybt fortrolig med den klassiske dannelse, men alligevel giver han ikke et tilfredsstillende svar. Han mener, at hele historien bør betragtes som en del af Guds rige, og at menneskesjælen derfor ikke står overfor fortabelsens mulighed.

Mange filosoffer og historikere tager Gud med i deres syn på og forståelse af historien, men det er oftest en Gud i deres eget billede, ikke Gud, som bærer navnet JEG ER.

Derfor tager de ikke *det dæmoniske* med i deres syn, thi det kan ikke stemme med deres opfattelse af Gud.

Vi må selv erkende, at det tankemæssigt er umuligt at forene satan og dæmonerne med Guds kærlighed og visdom. Vi må erkende, at Gud ikke kan indpasses i vor opfattelse af godhed, visdom og kærlighed, men at han virkelig er den, Han er.

Uden Ordets åbenbaring havde vi kun som de fleste filosoffer og historikere vore egne tanker, og vel kunne og kan de godt se ondskenen, men de kan ikke se det dæmoniske. Derfor bevarer de altid håbet om, at menneskene engang kan overvinde ondskenen. I den tro arbejder mangfoldige politikere. Og i denne tro søger de at bevare optimismen og få os andre med på, trods alt, at være optimister.

*

Hvis jeg blev spurgt om, hvilket historisyn jeg har, ville jeg svare, at jeg ikke har noget, men at jeg tror, hvad Skriften siger

i så henseende. Skriften åbenbarer, at Gud er hellig og herlig, og at Han som alle tings Skaber styrer historien, og at Hans mål er, at Hans rige oprettes synligt. Skriften åbenbarer også, at Gud den Almægtige møder voldsom modstand, dels fra satan og de faldne engle (dæmonerne), dels fra menneskene, som også er faldet fra Ham.

Guds hellighed giver sig udslag i Hans vrede – Hans herlighed i Hans kærlighed.

Det kan også udtrykkes således: Hans hellighed ytrer sig i Hans dom – hans herlighed i Hans nåde.

Historien er præget af Guds hellighed og herlighed, Hans domme og hans nåde. Stormagterne, verdensrigerne, har dels været Hans vredes redskaber, dels været under Hans vrede – og snart »kulminerer« Hans vrede og Hans vilje til at frelse, når Gud på »hin dag« tilintetgør al modstand under sin vredes harme og opretter sit rige på en ny jord.

Midt i historien har Gud åbenbaret sig i al sin vrede og al sin kærlighed, da Han på *Golgatas* kors lod vreden falde på sin Søn, den elskede, det eneste menneske, der aldrig er faldet fra Ham. Derfor kan ethvert vredens barn, d.v.s. enhver synder, nu give Gud ret, d.v.s. ydmyge sig i støvet for Ham, og dermed blive skabt om, skabt på ny af Gud og eje syndernes forladelse, hele Guds nåde og tillige være fyldt af Guds væsen, fyldt af Guds Ånd.

Jesus er opstanden fra de døde. Nyskabelsen er begyndt med Ham! Enhver, der ydmyger sig og giver Gud ret, får del i denne nyskabelse, idet Gud føder ham påny.

Ydmygelsen under Gud er det afgørende i historien – og »hin dag« er nær, da »menneskene skal slå sine stolte øjne ned, og mændenes hovmod skal bøjes, og HERREN alene være stor« (Esaj. 2,11) – da åbenbares HERRENS hellighed og herlighed – enhver, der påkalder Hans navn, kan selv da blive frelst – da gennemfører Gud den Almægtige nyskabelsen og opretter sit rige.

*

Bibelens »historiesyn« er en åbenbaring af Hærskarers HERRE i hele hans hellighed og herlighed.

Vi forstår intet af det uden i det lys, der udgår fra Kristus Jesus på hans kors og i hans opstandelse.

Må Gud komme til orde på Nyborg Strand gennem profeten Esajas, og må vi »komme på plads«!

*

Modstand imod Gud den Almægtige er naturligvis dårskab – men opleves ikke altid af dårerne som dårskab, fordi Gud ikke straks lader dommen tilintetgøre deres planer og dem selv.

Modstand imod Gud er den uundgåelige konsekvens af det menneskelige hovmod.

Dette hovmod fandtes imidlertid ikke blot i hedningefolkene, men også i Guds udvalgte folk.

Det findes dybt inde i menighederne og giver sig udslag i, at selv Guds børn ofte vælger deres egne veje og følger deres egne planer uden at bæve for, at det i Guds øjne er ondt. Det var dette, Israels profeter kæmpede forgæves imod.

Dog ikke forgæves, thi de blev hørt af »hin enkelte« her og »hin enkelte« der og er altid blevet det ned gennem historien. Derfor har Gud altid haft en liden flok, en rest, der har ydmyget sig under Ham og forblevet i inderlig forbindelse med historiens styrende »JEG« og således tjent Guds frelsesplan i deres slægtled.

De er historiens betydende personligheder, men det ved historikerne intet om. De søgte ikke deres egen vilje, men Guds. Det bliver aldrig populært, og det er nærmest dårskab i verdens øjne – men de var med til af »fremskynde« historiens gang frem imod målet: Guds riges synlige oprettelse og alt det skabtes underlægelse derunder.

*

Kina er blevet en stormagt og ønsker at være den dominerende magt i Asien. *U.S.A.* er supermagt og vil opbygge et raketforsvar i rummet. *Europa* ønsker at forene sig for at komme på linie med stormagterne, og *muhammedanerne* øjner nye muligheder for at underlægge jorden under Allah.

Men det genoprettede *Israel* taler sit eget sprog for dem, der har øren at høre med.

Man skal være super-optimist, d.v.s. blind og døv, hvis man kan overbevise sig selv og andre om, at man ved politiske arrangementer og diplomatiske manøvrer kan overvinde ondskaben og redde menneskeheden fra en ny forfærdelig verdenskrig.

Nej, HERRENS dag er nær!

Det betyder for os først og fremmest, at Jesus kommer snart!

*

Det bliver næppe *Nebukadnezar*, *Kyros*, *Alexander den Store*, kejser *Augustus*, kejser *Konstantin den Store* – ej heller vor egen *Knud den Store* eller *Valdemar den Store* – ej heller *Napoleon* eller nogen anden af historiens store, der da arver jorden og indsættes som konger og præster for vor Gud – deres indsats i verdenshistorien, som der er skrevet utallige bøger om, var alt for kortsigtet, alt for kødelig, alt for kostbar for andre. Det bliver Herrens små venner, de sagtmødige, der arver jorden og indsættes som dommere endog over englenerne! Deres »indsats« i historien var »kun« at følge Herren på Hans veje efter Hans tanker. Det var med andre ord en langsigtet indsats med evighedspektiv. De vidste, at der kun er een Herre og Fører, vor Herre Jesus Kristus, den eneste i menneskeheds historie, der har gjort Guds vilje og ikke andet – den eneste, der har drejet historien imod Guds mål: oprettelsen af Hans rige – den eneste, der har al magten. De søgte hverken storhed, berømmelse eller løn i deres tid, men de ønskede at kende, hvad der var Guds vilje i enhver sag uden undtagelse. Dermed gik de imod strømmen og var som Jesu disciple med til at tjene Guds frelsesplan i deres slægtled og således med til at vende historiens gang imod Guds mål.

Der er endnu tid til, at du, min læser, kommer med i den lille flok, der tjener Guds frelsesplan – men der er ikke tid til at tøve med at kende Guds vilje i enhver sag og gøre den.

Du ser ret!

Det var til profeten *Jeremias*, HERRENS ord kom således: »Hvad ser du?« Han svarede: »Jeg ser en mandelgren.« Da sagde HERREN til ham: »Du ser ret, for jeg er årvågen over mit ord for at fuldbyrde det« (Jerem. 1,11-12).

At se ret – er det noget problem for Guds folk?

*

Jeremias oplevede, at der var meget få,

der så ret. Han så, at vækkelsen under den gode kong *Josias* var alt for overfladisk til at vende Judas' skæbne. Han så, at templet ikke var Guds hus, og at det var løgnetale at sige: »Se, her er HERRENS tempel, HERRENS tempel!« og komme og

sige: »Vi er frelst« (kap. 7). Og da *Nebukadnezar* belejrede Jerusalem, så han, at kong *Zedekias* kun kunne redde sit liv, hvis han opgav at kæmpe og overgav sig til babylonerne.

Det, Jeremias så, blev af folket, dets præster og profeter, anset for at stride imod alt, hvad Gud havde lovet. Templet var rejst af kong Salomon efter Guds forskrifter – ofrene blev bragt i overensstemmelse med Guds lov – hvordan kunne noget menneske finde på at sige, at det kun var løgn og selvbedrag!

Og at forkynde noget andet end kamp imod Guds folks fjender var ganske enkelt landsforræderi. Jeremias blev forkastet som en falsk profet, en ukærlig mand uden nogen fast tro på Gud den Almægtige!

*

Sådan gik det enhver, der ned gennem historien så ret. De sande profeter blev uden undtagelse forkastet af Guds folk.

Så kom *vor Herre Jesus*, verdens Lys. Han så sandelig ret – derfor græd han over Jerusalem – og derfor sagde han sandheden, kun sandheden. Ham korsfæstede de.

*

Menneskene elsker Mørket mere end Lyset (Johs. 3,19) – de påstår, at de ser, men de ønsker i virkeligheden ikke at se ret – de kæmper af al magt imod Lyset, Sandheden, Guds ord og Guds frelse.

De ønsker slet ikke i enhver sag at vide, hvad der er Guds vilje, for så at gøre den.

Hvordan står det til iblandt os – hvordan med mig selv?

*

Nogle vil måske hævde, at det ikke er sømmeligt at stille dette spørgsmål i og til Guds menighed. Man skal ikke udså nogen tvivl.

Det er sandt, at man ikke skal give tvivl og vantro nogen chance, og at man ikke skal skabe en atmosfære af »from« nedslæthed og »helligt« mismod.

Men man må også passe på, at man ikke gør Gud til en garant for, at her hos os er fred og ingen fare – man må ikke overhøre Herrens ord om at være årvågen – at give nøje agt på sig selv – ikke at lade hænderne synke – men følge Lammet, hvor det går.

Den Herre og Frelser, vi tilhører, kom med nåden og sandheden (Johs. 1,14 og 17), derunder sandheden om os, som den er.

Hvis sandheden er, at vi ikke søger at kende, hvad der i enhver sag er Guds vilje

– at vi huser en vis modvilje mod vor Frelser og Herre – da er det ingen hjælp at sige: »Gud er nådig – her forbliver i hvert fald fred og ingen fare!« – da består hjælpen derimod i at ydmyge sig under Guds vældige hånd og modtage nåde til at se, hvad Gud peger på, og gøre det. Når vi ser ret på os selv, da ser vi også ret på andre – og da kan vi ret se, hvor det bærer hen.

*

At se ret på sig selv forudsætter ofte, at man river bjælken ud af sit eget øje – så kan man også se ret på sin broder!

Ingen ser ret, hvis han kun ser i kundskabens lys og ikke er fyldt af Guds kærlighed til dem, han bedømmer. Ingen ser ret uden nu og da at komme til at græde over det, han ser.

Jesus græd over morderstaden Jerusalem (Luk. 19,41), og på vej ud til korset på Golgata sagde han: »I Jerusalems døtre! græd ikke over mig, men græd over jer selv og jeres børn« (Luk. 23,28).

Jeremias kaldes den grædende profet. Han så, hvad der skulle komme over Juda og Jerusalem, og kunne næsten ikke bære det.

*

Det var en forfærdelig skæbne, der overgik kong *Zedekias*. Hans sønner blev henrettet for øjnene af ham, hvorefter han selv blev blindet (Jerem. 52,9-11). Ypperstepræsten og andenpræsten blev begge henrettet (52,24-27). Folket blev bortført til Babylon.

*

På Nyborg Strand vil vi, om Gud fortsat bekræfter det, samle os om, hvad profeten *Esajas* så om Israels folk og om alle folkene – og sammenholde det med, hvad *vor Herre Jesus* så og forkyndte i sin sidste store tale på Oliebjerget (Matt. 24) – og ligeledes sammenholde det med, hvad seeren, apostelen *Johannes* så på øen *Pattmos*.

Ingen af dem så forkert. Det var ikke deres eget hjertes syn, de så, men hvad Gud viste dem.

Hvis også vi får nåde til at se ret, kan det næppe undgås, at frygten melder sig – måske især frygten for generationerne efter os. Thi mennesker skal dåne af rædsel for de ting, der kommer over jorderige!

De fleste danskere har ikke oplevet en krigs rædsler, men de få, der har det, er mærket deraf for livet.

Eet er at læse om en krig – noget andet er at befinde sig i den. Eet er at læse, hvad verdenshistorien rummer af rædsler –

noget andet er selv at have været midt i rædsel.

Bibelsens beretning om bortførelsen til Babylon er kortfattet og nøgtern. De rædsler, folkets gennemled, er ikke udpenslet – heller ikke, hvad kong *Zedekias* led, da hans sønner blev nedhugget for øjnene af ham, og han selv blev blindet.

Jeg har læst adskillige om de afgørende slag i verdenshistorien, f.eks. om Napoleons felttog, om slaget ved Stalingrad, m.v. Hvor rystende det end er at læse om Borodino, om tilbageslaget fra Moskva – om rædslerne i Stalingrad – så er det ikke det samme som selv at have været med.

Det er svært at forstå, at Gud tillader det. Og nu står de rædsler, som profeterne og apostelen *Johannes* så, for døren. Ikke underligt, at de, der ser ret, græder!

*

Profeterne udpensler, som nævnt, aldrig rædslerne og lidelserne. Det gælder især vor Frelseres smerte på *Golgatas* kors. Det hænger, så vidt jeg fatter, sammen med, at Gud er til stede midt i det altsammen. Det ser kun den, der ser ret.

At HAN er til stede betyder følgende:

(1) Her er tale om noget mere end katastrofer, rædsler, tragedier – her er tale om dom – Guds dom! (2) Derfor er Nåden og frelsen til stede midt i rædslerne – enhver, der midt i det forfærdelige påkalder Herrens navn, skal blive frelst.

Dom og nåde er to sider af Guds væsen, der er hellig kærlighed. Ser vi ret, da kan vi se dette forunderlige. Men ser vi ikke ret, undgår vi næppe at forarges på Gud og spotte Ham.

*

Gud dømmes for at tilgive – Gud fører ned i dødsriget for at føre op derfra – Gud dører og gør levende – Guds mål er ny-skabelse, frelse og forløsning.

Gud raser ikke i blind heftighed, end ikke når han viser sin vrede og sin harme.

Gud er og forbliver kærlighed – det er med smerte, Han udøser sin vredes skåle over den syndige menneskehed.

*

Klagesangene er god læsning for enhver, der har svært ved at forstå Guds handle-måde ned gennem historien.

I al deres nøgternhed lader profeterne os alligevel skimte ind i Guds hjertelag for dem, der er ramt af det forfærdelige, f.eks. *Mikas* ord: »Mit folks kvinder driver I bort fra deres elskede hjem« (2,9). Gud kender hver enkelt lille husmoder, der elsker sit lille hjem, og så drives bort fra det, grædende, fortvivlet, uden at kunne

fatte noget. Dem var og er der den dag i dag tusindvis af. Tænk blot på de jord-skælvramte i *Indien* og andre steder.

Vel ser det for os ud, som om rædslerne rammer i flæng, meningsløst og hjerteløst, men får vi nåde til at se ret, ser vi, at Gud kender hver enkelt og har hver enkelts evige vel for øje midt under sin vrede og sine domme.

*

At se ret er at give Gud ret – også når Han dømmes – også når Han udøser sin vrede og harme.

Det formår intet menneske af sig selv. Kun een har formået det: vor Herre Jesus. Skønt alle Guds brændinger skyllede hen over ham, bar han det stille uden at bebrejde Gud noget, end ikke da han sagde: »Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?«

Kun med Ham for øje formår vi at give Gud ret og derfor tale ret om Ham, når andre oprøres imod Ham. Den kloge tier helst, når det er onde tider (Amos 5,13). Derfor holder han sig skjult, indtil vreden er draget over (Esajas 26,20).

*

De fleste sande kristne mener, så vidt jeg kan bedømme, at de ser ret. Alligevel hersker der imellem oprigtige Guds børn forskellige opfattelser af Guds afsluttende domshandlinger og vor Herres Jesu Kristi komme.

Men eet synes alle Guds børn at være enige om – og det er dette, der er det centrale i at se ret: »Du ser ret, for *JEG er årvågen over mit ord for at fuldbyrde det!*«

Apostelen, der så endnu klarere end profeten og langt klarere end nogen af os, siger derfor til os små: »...er der noget, I ser anderledes på, vil Gud åbenbare jer også det; blot vi, så vidt vi er kommet, vandrer fremad (imod målet) i samme spor« (Filip. 3,15-16).

Vandrer vi fremad i Jesu spor, da vandrer vi fra lys til lys, indtil det bliver som højlys dag, og vi skuer lys i Hans lys.

*

Da skal vi erkende og forstå, ligesom vi nu er kendt og forstået af Gud. Vi skal erkende og synge med på Moses' og Lammet's sang: »Store og underfulde er dine gerninger, Herre, vor Gud, Almægtige! retfærdige og sande er dine veje, du folkernes konge! Hvem skulle ikke frygte dig, Herre! og prise dit navn? Thi du alene er hellig; ja, alle folkene skal komme og til-

bede for dit åsyn, fordi dine retfærdige domme er blevet åbenbaret« (Åbenb. 15,3-4)

Herren er årvågen over sit ord om at føre sin skabning frem til genoprettelses- og husvælestedstiderne, da alt skal blive genoprettet – da talrige folk skal drage til Jakobs Guds hus for at lære Hans veje at kende, så de kan gå på Hans stier – da Han skifter ret imellem folkene, og de smeder deres sværd om til plovjern og deres spyd til vingårdsknive – da hver en støvle, der tramper i striden, og kappen, der søles i blod, skal brændes og ende som luens rov – da ulven skal gå hos lammet, panteren hvile hos kuddet, kalven og ungløven græsse sammen og drives af en lille dreng – da kvien og bjørnen bliver venner, og løven æder strå som oxen – Fredsfyrsten er kommet, på Hans skulder hviler herredømmet – Guds rige er der, og hele universet har fundet hvile og lykosalighed deri og derunder!

*

Der er få, der har grublet herover og længtes herefter som *Grundtvig*. Hele hans liv var en forundring over Guds skaberværk og Guds forløsning. Lad os synge nogle vers af hans skønne salme:

Livsallige land,
hvor glasset ej rinder med gråd eller sand,
hvor blomsten ej visner, hvor fuglen ej dør,
hvor lykken er skinnende klar, men ej skør,
hvor dyrt ikke købes til krone på bår
de snehvide hår!

Lyksalige lod,
at leve, hvor døden har mistet sin brod,
hvor alt, hvad som blegned,
opblomstrer på ny,
hvor alt, hvad der segned, opfarer i sky,
hvor kærlighed vokser som dagen i vår
med roser i hår!

Men midt i alle de skønne vers oplever han, at han kommer til kort – han formår ikke at skildre herligheden:

Forgæves dig skjalden med mund og med pen
af glimrende skygger vil skabe igen.
Når skyggen er ligest, (når det ligner
allermest),
da hulker de små,
som stirrer derpå.

O kærligheds Ånd,
lad barnlig mig kysse din strålende hånd,
som rækker fra Himlen til jorderigs muld
og rører vort øje med fingre som guld,
da herligt sig hæver bag buldrende strand
det dejlige land!

Når vi læser profeterne, f.eks. *Esajas*, betages vi af den sproglige skønhed, hvorved de udtrykker sig. Guds herlighed lyser igennem den profetiske tale.

Det behøver vi. Men det platte og billige kan vi gerne undvære. Den kommende herlighed kan kun meddeles os i billeder – og dertil tjener den poetisk-profetiske tale bedst.

Det har de store digtere, som Gud ned igennem historien har oprejst, selv følt. På vort sprog har vi *Kingo*, *Brorson*, *Grundtvig*, *Ingemann* for at nævne de betydeligste – en vidunderlig hjælp til at stemme hele sjælen til lovsang med blikket rettet imod den kommende herlighed!

*

At se ret er, som nævnt, ikke blot at se rigtigt, men at se i tro, håb og kærlighed – altid at se, at Gud er god og gør godt – at se, at Guds hånd altid er udrakt til frelse, også når hans domme rammer jorden, og at se, at Gud når sit mål med skabningen.

Bemærk, at Bibelen begynder med skabelsen – Gud så, at alt, hvad han havde gjort, var *såre godt*. Bemærk tillige, at Bibelen ender med nyskabelsen i kap. 21 og 22 i Johannes' Åbenbaring, hvor det er *endnu bedre!*

Vi får lov til at se, hvad apostelen Johannes så som det allersidste og allerherligste.

I disse kapitler lyder nogle opfordringer til at se, den ene fra Ham, som sidder på tronen: »Se, jeg gør alting nyt« (21,5), de to andre fra vor Herre Jesus; »Se, jeg kommer snart« (22,7 og 12).

Når vi ser dette og samtidig ser den store nød ud over jorden og den kommende dom, da synger vi:

Du korset sande herlighed,
vort sind og sans på tværs,
træng gennem alt og fyld i hast
Guds store univers!